

Schisis

In deze rubriek belichten we een bijzondere of zeldzame aandoening, stoornis of eigenschap bij kinderen, waarmee je in je werk te maken kunt krijgen. Wat houdt deze in, hoe ga je ermee om en wat hebben deze kinderen nodig? Deze keer: kinderen met een schisis.

Wat is een schisis?

Een schisis is een aangeboren aandoening, waarbij er sprake is van een spleet in de lip, kaak en/of het gehemelte. Een schisis ontstaat in de eerste drie maanden van de zwangerschap. Soms is er sprake van een erfelijke oorzaak, maar een schisis kan ook ontstaan zonder dat daar een oorzaak voor gevonden wordt.

Een schisis kan voorkomen in alleen de lip of alleen het gehemelte, maar ook in zowel lip, als gehemelte als kaak. In het laatste geval spreek je van een volledige schisis. Een schisis kan enkelzijdig of dubbelzijdig zijn, dus links óf rechts, of links én rechts.

Hoe vaak komt het voor?

In Nederland worden 300 tot 325 kinderen per jaar geboren met een vorm van schisis. Dit is ongeveer één op zeshonderd.

Wat merk je aan het kind?

Een schisis van de lip is aan de buitenkant zichtbaar. Kinderen worden hier al voor hun eerste levensjaar aan geopereerd. Daarna zal alleen het litteken zichtbaar zijn. Als er sprake is van een kaakspleet, wordt deze veelal in de basisschoollleeftijd gesloten.

Kinderen met een gehemeltespleet hebben een open verbinding tussen mond en neus. Als zij leren praten, kan het zijn dat er lucht door de neus komt bij het spreken. Dit leidt tot een 'nasale spraak'. Door logopedie kan dit verbeteren. Als het niet voldoende helpt, onderzoekt het schisisteam van het ziekenhuis waar een kind onder behandeling is of er wellicht een spraakverbeterende operatie gedaan moet worden.

Een schisis van het gehemelte kan ook gepaard gaan met het slechter functioneren van de Buis van Eustachius, de verbinding tussen het middenoor en de neus-keelholte. Hierdoor kan er vocht achter het trommelvlies ontstaan, met mogelijk gehoorverlies of oorontsteking tot gevolg. Dit kan in de meeste gevallen goed verholpen worden door het plaatsen van trommelvliesbuisjes.

Wat zijn de gevolgen voor het leerproces?

Leerlingen met een schisis zijn door controles, logopedie en (herstel van) operaties af en toe afwezig van school. Als er sprake is van een op zichzelf staande schisis zonder bijkomende aandoeningen, kunnen zij zich echter net zo ontwikkelen als andere kinderen. Bij een verminderd gehoor kunnen de leerresultaten lager zijn, doordat deze kinderen niet alles goed meekrijgen in de klas. Ook kunnen zij zich terugtrekken bij groepsgesprekken.

Het is belangrijk dat ouders de school informeren over deze aandoening, zodat leraren aan klasgenoten kunnen uitleggen waarom het kind met een schisis even niet op school is, of waarom de spraak anders klinkt.

Wat heeft het kind nodig van leraren en begeleiders?

Wees alert op de spraakontwikkeling, omdat deze vanwege een gedeeltelijk open gehemelte, een verminderd gehoor of een afwijkende mondmotoriek wat moeizamer kan verlopen. Ga bij vermoedens van achterstand in gesprek met de ouders, zodat zij – samen met behandelaars – kunnen kijken wat passende

Ingeborg Uitenhuis met haar tienjarige zoon Helmer, die een schisis heeft.

vervolgstappen zijn. Denk bijvoorbeeld aan logopedie, buisjes, een spraakverbeterende operatie.

De meeste leerlingen met een schisis functioneren ondanks hun aandoening goed. Toch is het belangrijk om hun sociaal-emotionele ontwikkeling en positie in de groep goed in de gaten te houden. Kunnen ze zichzelf zijn? Worden ze niet buitengesloten? Zo nodig kun je deze kinderen leren om voor zichzelf op te komen.

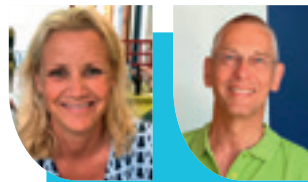
Help leerlingen met een schisis ook om een antwoord te formuleren op eventuele vragen van klasgenoten. Bijvoorbeeld: 'Waarom praat jij zo?' 'Wat heb jij met je lip?' Als dergelijke vragen beantwoord zijn, zijn leeftijdsgenootjes tevreden en kunnen ze verder met hun schoolse activiteiten.

Als leerlingen met een schisis afwezig zijn voor een operatie, kunnen zij zich enorm gesteund voelen als er veel kaartjes, tekeningen of knutselwerkjes namens de klas worden gebracht.

Een laatste aandachtspunt: als er 'iets is' met een leerling met een schisis, denken leraren en begeleiders soms dat het door de schisis komt. Dat kan, maar is niet altijd zo. Ook leerlingen met een schisis worden verkouden, kunnen autisme hebben of dyslexie enzovoort.

Ouder aan het woord:

Ingeborg Uitenhuis: 'Mijn zoon Helmer is inmiddels tien jaar. Toen hij jonger was, had hij veel last van zijn gehoor. Hoewel hij al voor zijn zevende jaar vier keer buisjes kreeg, hebben deze gehoorproblemen toch geleid tot een achterstand in de taalontwikkeling. Voor het plaatsen van de buisjes was hij steeds maar één dag afwezig. Vanaf zijn zevende had hij geen gehoorproblemen meer en heeft de schisis weinig invloed gehad op zijn leven op school. Leraren moeten goed opletten of een kind met schisis wel goed hoort. Doordat mijn zoon slecht hoorde en een achterstand had met taal, sprak hij ook niet graag in de klas. Hierdoor kwam hij in een isolement. Dit is opgelost door hem dicht bij de leraren neer te zetten en hem een aantal fiches te geven ('vertel-eendjes') voor het kringgesprek. Hij mocht – en moest – deze binnen de tijd van het kringgesprek inleveren als hij iets vertelde. Hij voelde hierdoor ook echt de urgentie om de fiches kwijt te raken. Dit motiveerde hem om meer te praten. Naast schisis heeft mijn zoon autisme. Leraren dachten dat dit met de schisis te maken heeft. Dat is echter niet waar; beide dingen staan op zichzelf.'

Marieke te Rijdt en Dick de Haan

Marieke te Rijdt is verenigingsmanager

bij patiëntenvereniging Schisis Nederland, schisis-consulent bij het schisisteam van de Isala Klinieken in Zwolle en heeft een zoon met een schisis. Dick de Haan is ook ouder van een zoon met een schisis. Hij werkt als pabodocent bij Hogeschool Utrecht en is bestuursvoorzitter van Schisis Nederland.

Meer informatie

- De website van Schisis Nederland (schisisnederland.nl) geeft veel informatie, net als websites van ziekenhuizen. (Zie bijvoorbeeld: isala.nl/schisis en radboudumc.nl/patientenzorg/aandoeningen/schisis.)
- Er zijn verschillende kinderboeken, waarin een kind met een schisis een (hoofd)rol speelt. Bijvoorbeeld: *Gewoon Emma* van Merel van Bockxmeer en *Ik wil de hoofdrol* van Annemies Gort (verkrijgbaar via schisisnederland.nl).